

LBRIS

Robert Schramm, BCBA

We know
books

MOTIVAȚIE ȘI RECOMPENSĂ

Cum să combați autismul
cu propriile arme

Ediția a 3-a

Manual ABA din perspectiva
Comportamentului Verbal

Traducere din limba engleză
de Elena Butușină-Cărbunaru

Editura Frontiera
2023

Dedicație	6
Mulțumiri	7
Notă pentru analiștii comportamentali	8
Nota autorului la cea de-a doua ediție	10
Introducere	11
Termeni ABA/VB explicați în limbaj simplu	18

PARTEA 1

Introducere în ABA/VB

Capitolul 1: În căutarea unei metode mai bune	24
Rezumatul capitolului 1	36
Capitolul 2: Tulburările din spectrul autist: cum să înțelegem diagnosticul	37
Rezumatul capitolului 2	50
Capitolul 3: Etica ABA/VB	52
Rezumatul capitolului 3	58
Capitolul 4: DTT – fundamentele predării	59
Etapele predării prin exerciții distincte	65
Rezumatul capitolului 4	70

PARTEA A 2-A

Comportamentul și controlul instrucțional

Capitolul 5: Să înțelegem scopul comportamentului	72
Rezumatul capitolului 5	81
Capitolul 6: Înmulțirea comportamentelor pozitive prin control instrucțional	82
Cei 7 pași pentru dobândirea controlului instrucțional	91
Rezumatul capitolului 6	114
Capitolul 7: Diminuarea alegerilor comportamentale problematice prin control instrucțional	116
Rezumatul capitolului 7	147

Capitolul 8: Control, contracontrol și comportament dominator	149
Reguli pentru interacțiunea cu un copil implicat într-un comportament dominator	167
Rezumatul capitolului 8	185

PARTEA A 3-A

Noutățile aduse de Analiza Comportamentului Verbal

Capitolul 9: Clasificarea limbajului din perspectiva Comportamentului Verbal	188
Rezumatul capitolului 9	197
Capitolul 10: Comportamentul Verbal (VB) și secretul învățării motivate	199
Operații de motivare (motivații) pe care le puteți folosi în predare	207
Rezumatul capitolului 10	216
Capitolul 11: Învățarea fără erori: arta promptului descendent	218
Rezumatul capitolului 11	229
Capitolul 12: Dați viață predării	231
Rezumatul capitolului 12	241
Capitolul 13: Predarea VB a limbajului funcțional	242
Rezumatul capitolului 13	260

PARTEA A 4-A

Programe, planuri și proceduri

Capitolul 14: Procedee generale de predare VB	262
Procedeele de transfer	262
Procedeele de corectare	264
Predarea liberă	269
Exersarea fluenței	269
Exerciții comasate, exerciții prelungite și rotația aleatorie	271
Rezumatul capitolului 14	277
Capitolul 15: Despre intervențiile comportamentale avansate	278
Rezumatul capitolului 15	293
Capitolul 16: Planuri comportamentale de bază	295
Rezumatul capitolului 16	316
Capitolul 17: Dezvoltarea și implementarea unui sistem de tokeni	317
Rezumatul capitolului 17	333

Capitolul 18: Folosirea toaletei – o schimbare de perspectivă.....	335
Programul pentru folosirea independentă a toaletei	341
Rezumatul capitolului 18.....	343

PARTEA A 5-A

Considerații finale

Capitolul 19: Să știm ce predăm!	346
Rezumatul capitolului 19	356
Capitolul 20: Câte ceva despre abilitățile sociale.....	357
Rezumatul capitolului 20	366
Capitolul 21: Combaterea autismului cu propriile arme.....	367
Rezumatul capitolului 21.....	387
Capitolul 22: Separat nu înseamnă egal: ABA/VB și școlile publice.....	389
Rezumatul capitolului 22.....	403
Capitolul 23: Deveniți expert în problemele copilului dvs. și predați pentru recuperare.....	404
Rezumatul capitolului 23.....	409

Anexa A

Abordarea ABA din perspectiva Comportamentului Verbal

Operația de motivare	411
Operațiile de motivare necondiționate (UMO)	413
Operațiile de motivare condiționate (CMO)	413
Comportamentul Verbal la B.F. Skinner și operatorii verbali elementari	414
Operatorii verbali elementari	415
Tactici și proceduri des întâlnite în programele care utilizează Comportamentul Verbal.....	419
Concluzie	431
Recomandări de lectură	432
Bibliografie	433
Resurse	441

TERMENI ABA/VB EXPLICAȚI ÎN LIMBAJ SIMPLU

Abilitate textuală: abilitatea de a citi un cuvânt/cuvinte.

Abilități de ascultător/Limbaj receptiv: respectarea instrucțiunilor care nu necesită răspunsuri verbale.

Analiza Comportamentală Aplicată (ABA): abordare validată științific pentru înțelegerea și sprijinirea comportamentului.

Antecedent: orice element prezent în mediu înaintea unui comportament vizat.

Autostimulare: acțiunea de autorecompensare prin mișcări stereotipe, repetitive.

Aversiv: orice element care provoacă enervare, disconfort sau durere.

Cerere (eng. *mand*): solicitare.

Cerință/Indicație/Instrucțiune/SD: orice solicitare făcută de către educator copilului.

Comportament: o interacțiune a unei persoane cu mediul, care are ca efect o schimbare măsurabilă în acel mediu.

Comportament concurent: orice comportament pe care o persoană nu îl poate îndeplini în timp ce realizează comportamentul vizat.

Comportament verbal: orice comportament care este în mod specific recompensat de altă persoană.

Comportament vizat: comportamentul care urmează să fie studiat sau modificat.

Comunicare augmentativă: comunicare realizată prin mijloace asistate.

Consecință: ceea ce se întâmplă ulterior comportamentului vizat și care poate exercita un anumit control asupra acestui comportament.

Criza de furie din timpul extincției: perioada de timp în care un comportament aflat în extincție **crește** înainte de a începe să **scadă**.

Denumire (eng. tact): etichetă.

Diminuarea promptului: acțiunea de a elimina sistematic un prompt dintr-un SD.

Ecolalie: repetarea unui sunet, a unui cuvânt sau a unei succesiuni de cuvinte enunțate anterior.

Elan comportamental: procesul prin care îi dați copilului câțiva stimuli discriminativi (SD) cu mare probabilitate de reușită, astfel încât să obțineți o disponibilitate crescută din partea lui pentru îndeplinirea sarcinii.

Exerciții prelungite: procesul de prelungire a intervalului de timp sau de intensificare a factorului distractor dintre anumite exerciții, cu scopul de a consolida independența copilului.

Exercițiu: o singură încercare de predare.

Extincția evadării: a nu permite unui copil să evite o activitate de învățare sau o anumită situație fără a îndeplini mai întâi cerințele acelei activități sau situații.

Extincție: îndepărtarea recompenselor pentru un comportament care a fost recompensat în trecut, pentru a reduce frecvența aceluia comportament în timp.

Imitație motorie: copierea sau imitarea unei mișcări corporale exemplificate de altcineva.

Imitație verbală: repetarea unui sunet, a unui cuvânt sau a unei succesiuni de cuvinte exemplificate anterior.

Intraverbali: orice cuvânt, rostit sau scris, care apare ca răspuns la cuvintele rostite sau scrise de alte persoane.

Învățare fără erori: asocierea unor cerințe noi cu cel mai redus prompt de care este nevoie pentru a obține răspunsul așteptat. Se creează astfel un tipar al recompensării răspunsului înaintea diminuării promptului, cu scopul creșterii independenței.

Limbaj declarativ: limbaj social care nu necesită un răspuns.

Limbaj imperativ: limbaj instrucțional care așteaptă un răspuns.

Limbaj receptiv/Abilități de ascultător: respectarea instrucțiunilor care nu necesită răspunsuri verbale.

Limbaj spontan: limbaj inițiat de o persoană căreia nu i s-a cerut acest lucru în prealabil.

Limbajul semnelor: un sistem de comunicare augmentativă bazat pe schimbul de mișcări corporale înțelese de ambele persoane.

Operație de motivare (MO): un set de condiții de mediu care afectează temporar valoarea unei recompense și provoacă modificări în frecvența comportamentului legat de acea recompensă.

Pedeapsă: orice se întâmplă ca urmare a unui comportament și care **scade** șansele ca respectivul comportament să reapară în circumstanțe similare.

Pedeapsă negativă: orice element **eliminat** din mediu ca urmare a unui comportament și care **scade** șansele ca respectivul comportament să reapară în circumstanțe similare.

Pedeapsă pozitivă: orice element **introdus** în mediu ca urmare a unui comportament și care **scade** șansele ca respectivul comportament să reapară în circumstanțe similare.

Perseveranță: atracție neobișnuit de puternică față de un obiect sau o activitate.

Predare incidentală („în mișcare”): predarea unor obiective neplanificate, atunci când apare în mod natural o motivație (MO).

Predare intensivă (ITT): predarea unor obiective planificate atunci când **nu** apare în mod natural motivația (MO).

Predare în mediul natural (NET): predarea unor obiective planificate atunci când apare în mod natural o motivație (MO).

Predare „în mișcare” (incidentală): predarea unor obiective neplanificate, atunci când apare în mod natural o motivație (MO).

Predare prin exerciții distincte (DTT): sistem de predare care utilizează un stimul discriminativ (SD) și un stimul recompensator (SR) cu scopul de a obține un anumit răspuns.

- Prompt:** orice stimul antecedent care nu este nici SD, nici MO, dar ajută copilul să dea răspunsul așteptat.
- Răspuns:** comportament care apare după un SD.
- Răspuns-țintă:** comportamentul pe care intenționați să îl obțineți.
- Recompensare:** tot ceea ce se întâmplă ca urmare a unui comportament și care crește șansele ca respectivul comportament să reapară în aceleași circumstanțe.
- Recompensă:** tot ceea ce recompensează, crescând șansele de apariție a comportamentelor după care urmează.
- Recompensă diferențiată:** procesul prin care se acordă recompense de diferite intensități pentru niveluri și tipuri diferite de comportament.
- Recompensă negativă:** orice element **eliminat** din mediu ca urmare a unui comportament și care **crește** șansele ca respectivul comportament să reapară în circumstanțe similare.
- Recompensă pozitivă:** orice element **introdus** în mediu ca urmare a unui comportament și care **crește** șansele ca respectivul comportament să reapară în circumstanțe similare.
- Scriere:** abilitatea de a scrie cuvinte de mână sau la calculator.
- SD (stimul discriminativ):** orice antecedent care are deja un istoric al situațiilor în care **a provocat** un anumit comportament.
- SR (stimul recompensator):** orice consecință care are deja un istoric al situațiilor în care **a recompensat** un anumit comportament.
- Trăsătură, funcție sau categorie (FFC):** abilitatea de a identifica, a denumi sau a răspunde întrebărilor referitoare la un obiect, un item sau o activitate, pornind de la una sau mai multe dintre trăsăturile, funcțiile sau categoriile acestuia.

CAPITOLUL 1

ÎN CĂUTAREA UNEI METODE MAI BUNE

Viața este o călătorie. O căutare permanentă a unui drum mai bun. Căutăm o metodă mai bună ca să ne educăm copiii, să ne facem prieteni și să-i păstrăm, să strângem bani, să ne organizăm actele sau să ne menținem sub control viețile agitate. Pe măsură ce înregistrăm reușite, putem să repetăm din ce în ce mai bine acțiunile care ne conduc la rezultatele dorite. La fel, putem evita mai ușor comportamentele care nu ne ajută să ne atingem scopurile. Acesta este fundamentul științei comportamentale.

Când ați aflat diagnosticul de autism al copilului, ați pornit într-o călătorie nouă, nemaîncercată. Călătoria de a afla o metodă care să-l ajute pe copilul dvs. să învețe deprinderile necesare pentru o viață mai fericită și mai împlinită. Din păcate pentru cei care locuiesc în zone îndepărtate ale lumii, fără vreo legătură cu persoanele aflate în aceeași situație, drumul este mai degrabă arid și solitar, cu puține repere care să arate direcția. Dimpotrivă, pentru cei care sunt integrați într-o comunitate mai mare care se confruntă cu autismul, calea este aglomerată de indicatoare care trimit în toate direcțiile posibile. Ambele situații descrise fac imposibil pentru părinți să-și îndrume copilul în perioada de creștere fără a trăi sentimente de confuzie, teamă și vină. Indiferent cum ați abordat provocările apărute în viața copilului dvs., vă veți întreba întotdeauna dacă nu ați fi putut face mai mult. Este reacția normală a oricărui părinte. Rețineți însă că **nu există absolut niciun element care să provoace apariția autismului la copil și care să poată fi controlat de către părinte.** Nu există nicio dovadă dintr-o sursă demnă de crezare care să indice așa ceva. La sfârșitul anilor 1990, fiind specialist în incluziune în statul California, susțineam educarea copiilor cu dizabilități. După șase ani în care studiasem metodologii avansate de predare, urmam un master în educație specială. Am descoperit atunci că, în ciuda pregătirii specializate, eram complet descoperit în fața efectelor pe care autismul le are asupra celor afectați. Știam că acești copii sunt incredibil de speciali, dar nu reușeam să-i ajut în niciun

fel care să însemne ceva pentru ei. Încercările inutile și eșecurile m-au făcut să sufăr mult, pentru că îmi doream să le ofer părinților o speranță. Voiam să-i ajut pe copii să crească, să învețe și să reușească. Deși căutam o metodă mai bună, singurul gând care mi se învârtea în minte era: „Pur și simplu nu știu ce să mai fac.”

Din nefericire, nu eram singurul în această situație. Numeroși educatori implicați și atașați de copii s-au aflat în situația de a-i educa pe aceștia fără a dispune de mai multe informații decât mine. **Problema este că metodele tradiționale de lucru nu funcționează bine în cazul copiilor diagnosticați cu tulburări din spectrul autist.** Cele mai multe abordări didactice încearcă să explice comportamentul prin termeni referitori la sentimente, cogniție, intenție. Aceste cuvinte nu fac decât să compenseze frustrările educatorului sau să-l ajute să raționalizeze nereușitele copilului. Deși poate părea comod să dai un nume problemelor copilului – probleme de integrare senzorială, deficit de atenție, apraxie, sindromul copilului sfidător sau chiar autism –, aceste diagnostice nu sunt decât descrieri care etichetează și cataloghează copiii. Cunoașterea numelui comportamentelor pe care copilul le are nu vă ajută să-l educați sau să-l eliberați de sub povara acestei etichete. Același lucru este valabil pentru afirmații referitoare la sentimente sau cogniție. Când afirmați că un copil este plictisit, neinteresat, obosit, leneș, nesigur, prostuț, imatur sau nemotivat, descrieți comportamente într-un mod care nu face decât să diminueze eficiența procesului de educare.

Spre deosebire de alte dizabilități, simptomele autismului nu sunt vizibile de la naștere. Autismul poate apărea spontan în sânul unei familii și poate transforma complet, în doar câteva zile, un copil care părea perfect normal până atunci. Acest lucru se întâmplă de obicei în primii trei ani de viață. Este dificil de explicat cum se poate ca un copil care se dezvoltă perfect să se schimbe văzând cu ochii. Părinții văd că micuțul pe care de abia începeau să-l descopere este în continuare acolo, dar, din cauze necunoscute, rămâne ascuns în spatele dereglării, incapabil să mai interacționeze firesc. Majoritatea părinților de copii cu autism pe care îi cunosc se numără printre cei mai implicați și devotați oameni din lume. Nimic nu-i poate opri să caute o cale mai bună de a-și ajuta copiii. Însă cei mai mulți dintre

ei nu au reușit să găsească, să dețină sau să-și permită această cale mai bună. Pentru a face lucrurile și mai grele decât sunt, sprijinul de care un părinte poate beneficia din partea serviciilor locale nu este întotdeauna la curent cu inovațiile din domeniu și este lipsit, în general, de direcție.

Copiii cu autism pot să învețe și învață din mediul în care trăiesc. Prin știința ABA/VB, putem învăța cum să modificăm mediul astfel încât copiii să aibă parte de mai multe reușite. Suntem cu toții motivați de lucruri naturale precum foamea, setea sau frigul. Părinții nu trebuie să-și facă vreodată griji cum să-i învețe pe copii să dorească lucruri care le fac bine sau care îi recompensează în mod automat. Astfel de dorințe sunt firești, înnăscute. Iar multe dintre comportamentele noastre de zi cu zi au loc tocmai datorită acestor motivatori condiționați. Este vorba despre lucrurile pe care învățăm să ni le dorim grație unei experiențe pozitive. Printre motivații se numără banii, bunurile materiale, confortul sau acceptarea socială. Ca părinți, avem sarcina de a le transmite copiilor noștri astfel de motivatori condiționați. În mod normal, aceștia sunt destul de ușor de învățat. Pentru a-i descoperi, uneori nu este nevoie decât să reflectăm asupra propriilor experiențe. Cum am deprins eu abilitatea pe care copilul meu nu o are? Ce ar fi făcut părinții mei în această situație? Ce m-ar motiva pe mine? De cele mai multe ori, acest tip de autorefecție este suficient pentru a descoperi singuri strategiile care să ne ajute să le transmitem copiilor deprinderile pe care părinții ni le-au transmis nouă. Din nefericire, folosirea strategiilor utile în cazul copiilor tipici ajunge să fie o barieră în cazul copiilor născuți cu predispoziție spre un comportament de tip autist.

Deseori, copiii cu autism sunt motivați de obiecte sau situații pe care cei mai mulți indivizi tipici le pot considera banale, plictisitoare sau monotone. Opțiunile comportamentale ale copiilor cu autism ar putea să ne pară stranii sau imprezvizibile. Zona lor de interes poate fi îngustă sau repetitivă. De aceea, strategiile obișnuite ale părinților sau ale educatorilor nu sunt eficiente în cazul acestor copii. Părinții, ca și majoritatea educatorilor, nu au nici cunoștințele, nici deprinderile necesare pentru a distinge între motivațiile micuților. Când ne raportăm la un copil cu autism, practicile „de bun-simț” pe care orice părinte sau educator le folosește frecvent ar putea provoca un rezultat contrar celui așteptat.

Cele mai multe lucruri pe care le învățăm în primii doi ani de viață vin din imitarea a ceea ce vedem. Copiii tipici ajung să ne surprindă cu ceea ce observă și copiază. Imitarea mișcărilor și a limbajului pare a se dezvolta de la sine. În schimb, copiii cu autism nu reușesc să deprindă în mod natural imitarea mișcărilor. Repertoriul imitativ al unui copil cu autism este mai mereu precar în comparație cu posibilitățile unui copil tipic. Felul în care s-a format creierul, specificitatea anumitor circuite neurologice sau orientarea privirii se află printre posibilele teorii explicative ale acestei situații. Experiența mea de predare m-a făcut să cred că fenomenul menționat mai sus apare, de fapt, ca urmare a diferențelor de motivație care există între copilul tipic și copilul cu autism.

Vă ofer un exemplu. Luați un obiect (o mașinuță, o baterie sau un stilou). Adulții cunosc valoarea acestor obiecte și încearcă să le-o explice copiilor prin intermediul demonstrației. Atunci când îi aduceți copilului o mașinuță și vreți să-i arătați cum să o folosească, scoateți sunete care imită motorul sau mișcați mașinuța înainte și înapoi pe o anumită suprafață. Dacă vreți ca micuțul să știe cum să folosească o baterie, îi arătați cum s-o fixeze în telecomandă sau într-un alt aparat. Pentru a demonstra cum se utilizează un stilou, îi arătați cum se ține corect stiloul în mână și cum se scriu literele sau cum se desenează forme pe o hârtie. În cazul copiilor tipici, ale căror motivații sunt aceleași cu ale dvs., această strategie funcționează de minune, ducând la imitație și la folosirea ulterioară a comportamentului respectiv.

Însă atunci când interesele copilului diferă prea mult de normă, șansele ca el să învețe din observarea și imitarea acțiunilor dvs. scad considerabil. El va alege mai degrabă descoperirea autonomă ca metodă optimă de a ajunge la consecințele dorite. Un copil printre ale cărui activități preferate se află luminile intermitente, acțiunile repetitive sau sunetele caraghioase nu va privi deplasarea mașinuței pe podea ca pe un efect care merită repetat. De fapt, doar atunci când copilul elimină influența dvs. din ecuație și petrece mai mult timp singur cu mașinuța, reușește să descopere acea valoare a jucăriei care este importantă pentru el. Poate că o mașină de jucărie nu reprezintă pentru el decât patru roți pe care le poate învărti. La fel, demonstrația pe care o faceți în fața lui despre

utilizarea bateriilor la o telecomandă ar putea să aibă un efect mult mai mic decât spectacolul rostogolirii bateriilor pe trepte. Scrisul pe o bucată de hârtie s-ar putea să nu însemne nimic pentru un copil care este mai degrabă interesat să apese încontinuu butonul din capătul pixului.

Dacă astfel de situații sunt frecvente, copilul va începe să se concentreze asupra obiectelor din jur și a posibilităților pe care acestea i le oferă, în detrimentul persoanelor din același spațiu care încearcă să-i demonstreze ceva anume. Oamenii ajung să fie percepuți ca instrumente ce facilitează accesul spre anumite obiecte sau chiar ca obstacole în calea dorinței copilului de a descoperi singur obiectele. El își limitează atenția față de ceilalți și contactul vizual cu ei, sporind astfel timpul acordat descoperirii mediului fizic – dar în defavoarea dezvoltării sociale. Aș spune că, pentru copiii cu autism, reacțiile mediului natural la motivațiile lor extrem de diferite sunt cele care provoacă genul de comportament care conduce la diagnostic.

Când lucram la o școală din California, am fost profund impresionat de un copil cu autism care era de-a dreptul extraordinar. Aaron era un băiat de șapte ani, extrem de inteligent, dar foarte agitat. Primisem sarcina de a-l ajuta să facă față condițiilor dintr-o clasă I tipică. Ca mulți alți părinți de copii diagnosticați cu autism, și părinții lui Aaron au refuzat să-și vadă copilul exclus din sistemul școlar de masă. Nu doreau să-l vadă „suferind” într-o clasă alternativă. Voiau ca Aaron să fie într-o clasă în care există provocări intelectuale, așteptări mari și modele pozitive de relaționare cu colegii. Părinții înțeleseseră că factorii aceștia sunt esențiali pentru reușita fiului lor, în ciuda deficitului social și comportamental. Asemeni altor părinți care, căutând un model educațional adecvat propriilor copii, au fost nevoiți să se lupte cu un sistem școlar învechit și supraîncărcat, părinții lui Aaron se simțeau adesea marginalizați sau ignorați. Mult prea des, „experții” consideră că părinți ca ai lui Aaron nu sunt realiști sau refuză să accepte adevăratul potențial al copilului. Li se spune de multe ori că fiul lor nu va vorbi sau trăi independent probabil niciodată, iar uneori li se spune chiar să se pregătească pentru decizia inevitabilă a trimeriei copilului într-o instituție specializată. Chiar și eu – profesor și activist pentru drepturile copiilor cu autism – am fost sfătuit

să nu le dau părinților speranțe false, încurajându-i că, într-o bună zi, copilul lor nonverbal va vorbi. Sunt ferm împotriva acestor afirmații care refuză orice speranță.

În primul rând, nu există speranță falsă. Există doar speranță sau lipsă de speranță. Atât timp cât sunt responsabil de binele unui copil, voi alege de fiecare dată să sper. Speranța, menținută cu ajutorul progresului, este întotdeauna de preferat deznădejdii cauzate de o cunoaștere limitată. Trebuie să continuați să sperați că puteți găsi o metodă mai bună de a-l ajuta pe copil să progreseze, dar trebuie să fiți atenți ce cale urmați pentru a vă îndeplini această dorință. În al doilea rând, experiența m-a învățat că nu putem porni de la premisa că știm absolut tot. Atunci când li se oferă sprijinul și educația necesare, copiii pot înregistra progrese însemnate. De vreme ce copilul își poate folosi limba pentru a emite diferite sunete, există o șansă destul de mare ca el să învețe să vorbească. Motivul pentru care mulți dintre acești copii nu au învățat încă să vorbească nu ține de capacitatea lor, ci mai degrabă de specialiștii care aleg să descurajeze părinții și să le scadă așteptările în loc să caute o metodă mai bună. În timp, permanent descurajați și lipsiți de rezultate măsurabile, chiar și cei mai luptători părinți ajung să fie epuizați. **Dacă se înarmează însă cu metodologii dovedite științific și cu strategii de predare capabile să declanșeze schimbări, aceiași părinți îi pot motiva și pe alții să aibă așteptări mai mari de la copil și să crească șansele acestuia de a avea o viață mai fericită.** Există o mare diferență între o afirmație precum „Copilul dvs. nu poate învăța” și alta precum „Nu știu cum să-l învăț pe copilul dvs.”. Nu lăsați pe nimeni să vă spună primul lucru când, de fapt, ar trebui să vi-l spună pe celălalt.

De fiecare dată când Aaron era implicat în activități care i se păreau interesante sau amuzante, era la fel de simpatic și isteț ca orice alt băiat. Problema apărea însă la școală, atunci când Aaron trebuia să ducă la bun sfârșit sarcini care nu-l interesau deloc. Când era provocat, acest băiețel era în stare să se transforme într-un diavol tasmanian. Dădea peste cap orice plan de a-l orienta spre un scop pe care el nu dorea să-l atingă. Am folosit toate trucurile și metodele pe care le știam pentru a-l ajuta, inclusiv cerând ajutor din partea diferiților „experți” pe care i-am putut contacta. Am citit toate manualele specializate care mi-au picat în mână.

Din nefericire, nicio metodă sau strategie nu a fost suficient de bună ca să mă salveze de la eșec. Aaron găsea mereu o portiță pentru a scăpa de planurile mele de a-l învăța ceva ce el nu avea motivația interioară să învețe. Într-un final, am ajuns la aceeași concluzie la care ajunsese și personalul de la școală, și anume că Aaron nu putea face față educației de masă și trebuia mutat într-o clasă specială. Țin minte că nereușita aceasta mi-a zdruncinat încrederea în mine. La urma urmei, ce fel de specialist în educație incluzivă eram eu dacă ajunseseam să le spun părinților că fiul lor nu putea fi integrat? Situația îmi amintește de o glumă pe care am găsit-o amuzantă, dar, din păcate, adevărată: „Ce este un specialist?” „O persoană care știe aproape totul despre aproape nimic.”

Atunci când întâlnesc un copil care are aceleași nevoi ca Aaron, mă gândesc ce s-ar fi întâmplat dacă l-aș fi întâlnit pe băiat câțiva ani mai târziu? Sau, și mai bine, ce s-ar fi întâmplat dacă cineva m-ar fi învățat ABA/VB câțiva ani mai devreme? Am pierdut de mult timp legătura cu Aaron și cu familia lui, dar încă mă mai întreb ce face. Așa cum am spus, incapacitatea mea de a-l ajuta pe acest băiat mi-a influențat drumul profesional mai mult decât orice altceva.

De multe ori în viață, succesul se naște doar în urma unor mari înfrângeri. Incapacitatea mea de a-l ajuta pe Aaron să aibă un viitor mai bun a fost începutul unui drum nou pentru mine. Datorită lui Aaron am ajuns să descopăr ABA, de aceea nu-l voi uita niciodată, așa cum nu voi uita dorința pe care mi-a insuflat-o de a găsi o metodă de predare mai bună. Pentru a-mi îmbunătăți metoda, am început să particip la cursuri de formare destinate educatorilor care lucrează cu copiii cu autism. Am studiat Sistemul de Comunicare prin Schimb de Imagini cunoscut sub numele PECS (www.pecs.com) și am început să-l folosesc cu elevii mei, cu un anumit succes. Am studiat programul TEACCH (www.teacch.com) și l-am aplicat, de asemenea, elevilor mei, bucurându-ne de anumite reușite. Am studiat terapia prin joc a lui Stanley I. Greenspan, așa-numita *Floortime* (www.floortime.org), pe care am aplicat-o cu un anumit succes elevilor mei. Însă cele câteva situații în care am reușit să obțin succese m-au făcut să cred că, de fapt, de abia învățam să folosesc uneltele cu care să construiesc un perete sau o ușă. Știam că nu era de ajuns pentru mine

sau pentru copiii pe care voiam să-i ajut. Ca să pot stăpâni cu adevărat meseria, aveam nevoie de cineva care să mă învețe cum să construiesc toată casa. Ca să pot face un lucru deosebit pentru acești copii, trebuia să învăț să lucrez asemeni unui tâmplar.

Până la urmă, căutărilor m-au condus spre Analiza Comportamentală Aplicată (ABA), iar apoi către abordarea ABA prin Comportamentul Verbal (ABA/VB). Timp de mulți ani, știința ABA a fost cunoscută în lumea autismului drept modificare comportamentală sau metoda Lovaas. Este însă mai corect să spunem că Dr. O. Ivar Lovaas și alții asemenea lui au fost doar cei care **au implementat** prima oară ABA în cazul persoanelor diagnosticate cu autism. Principiile pe care Dr. Lovaas și-a bazat programul au fost dezvoltate de B.F. Skinner și pot fi găsite în volumul intitulat *The Behavior of Organisms* [Comportamentul organismelor], publicat în 1938. În ciuda faptului că Dr. Lovaas a muncit mult pentru a-i convinge pe ceilalți că ABA este o metodă de a-i ajuta pe copiii cu autism, felul în care erau înțelese și implementate principiile comportamentale la acea vreme ar fi perceput astăzi drept brutal și complet nepotrivit. Însă cu timpul, datorită cercetărilor continue, primele metode de aplicare au fost considerabil îmbunătățite. Deși continuă să fie stigmatizată în lume din cauza procedeele folosite de numeroși specialiști în modificare comportamentală din anii 1970 și chiar de la începutul anilor 1980, știința ABA a progresat constant de-a lungul anilor. Pe măsură ce tehnicile și strategiile vechi au fost testate și îmbunătățite, a sporit și capacitatea noastră de a înțelege cum îi afectează autismul pe copii, dar și cum putem să influențăm în bine autismul. Pe măsură ce știința ABA s-a dezvoltat, și eficiența ei a crescut. ABA pe care o recomandăm azi seamănă foarte puțin cu ABA care era utilizată de pionierii acestui tip de intervenție terapeutică. Intervenția strict planificată din trecut a fost acum înlocuită de o abordare personalizată și de spontaneitate. În general, utilizarea tehnicilor aversive a fost înlocuită cu procedeele de motivare pozitivă. În locul unor medii de învățare sterile și total lipsite de elemente distractive, sugerăm acum contexte de lucru firești. Indiferent însă de schimbările care au survenit în tehnica de lucru, principiile lui Skinner au rămas în continuare fundamentale pentru ceea ce înseamnă Analiza Comportamentală Aplicată.